

Portugal

De regio's in deze gids:*(zie de kaart aan de binnenzijde van het omslag)*

1 Lissabon en omgeving	blz. 115
2 Het westen en het Taagdal	blz. 225
3 De Alentejo	blz. 281
4 De Algarve	blz. 338
5 De Beiras	blz. 389
6 Porto en het noorden	blz. 460

Portugal

Inhoud

1/ DE REIS VOORBEREIDEN

Reistips.....	10
---------------	----

NAAR PORTUGAL

Met het vliegtuig.....	14
Met de trein.....	14
Met de bus.....	14
Met de auto.....	15
Verzorgde reizen.....	15

VOOR HET VERTREK

Klimaat - Nuttige adressen.....	16
Formaliteiten.....	18
Geldzaken.....	19
Telefoneren.....	19
Overnachten.....	19
Uit eten.....	21

WAT IS ER TE DOEN?

Alarmnummers - Ambassades en consulaten - Aquaparken - Banken - Duiken - Elektriciteit - Feestdagen.....	23
Foaien - Gehandicapten - Golf - Internet - Kortingen - Kuuroorden - Media.....	24
Medische hulp - Met de auto.....	25
Musea, bezienswaardigheden en monumenten - Pleziervaart - Post - Souvenirs.....	26
Stierenvechten - Stranden - Surfen - Tabak.....	28
Taxi - Telefoneren - Tijdsverschil - Toeristenbureaus - Veiligheid....	29
Vervoer.....	30
Vissen - Wandelen - Winkelen - Zeilen.....	31

MEMO

Evenementen.....	32
Traditionele markten.....	33
Leestips.....	33
Enkele films.....	35
Enkele cd's.....	35

2/ PORTUGAL ONDER DE LOEP

PORTUGAL VANDAAG

Maatschappij.....	38
Economie.....	40

FOLKLORE EN TRADITIES

Romaria's, religieuze feesten.....	42
Tourada's, stierengevechten te paard.....	43
Voetbal.....	45

GASTRONOMIE EN WIJNEN

De Portugese keuken.....	46
Wijnen.....	49

CULTUUR

Grootse literatuur.....	54
Een originele filmkunst.....	59
Muziek op het ritme van de fado...62	

KUNST EN ARCHITECTUUR

Portugese kunst.....	64
Traditionele bouwkunst.....	73
Azulejo's.....	75
Kunsttermen.....	78
ABC van de architectuur.....	80

GESCHIEDENIS

Vóór Portugal.....	86
Het koninkrijk Portugal.....	88
De grote ontdekkingsreizen.....	90
De 'republiek'.....	96
Modern Portugal.....	97
Chronologie.....	102

NATUUR EN LANDSCHAP

Reliëf.....	103
Streken en landschappen.....	103
Flora.....	108
Fauna.....	108
Parque Natural do Sudoeste Alentejano e Costa Vicentina....	110
Parken en reservaten.....	111

3/ STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 LISSABON EN OMGEVING

Lissabon.....	116
Sintra.....	194
De Rivi�ra, van Estoril tot Cabo da Roca.....	204
Het Pal�cio-Convento in Mafra.....	210
De Serra da Arr�bida.....	214

2 HET WESTEN EN HET TAAGDAL

Vila Franca de Xira.....	228
Santar�m.....	230
�bidos.....	236
Peniche.....	241
Caldas da Rainha.....	246
Nazar�.....	249
Alcoba�a.....	254
Mosteiro da Batalha.....	259
Leiria.....	265
F�tima.....	268
Tomar.....	271
Abrantes.....	276

3 DE ALENTEJO

�vora.....	284
<i>De welvarende jaren</i>	286
Vila Vi�osa.....	301
Estremoz.....	305
Portalegre en de Serra de S�o Mamede.....	309
Elvas.....	319
Monsaraz.....	322
Beja.....	325
De Costa Alentejano.....	332

4 DE ALGARVE

Faro.....	340
Tavira.....	353
De Vale do Guadiana.....	358
Albufeira.....	363
Portim�o en omgeving.....	368
<i>De Moorse Algarve</i>	370
Lagos.....	376
De Ponta de Sagres en de Costa Vicentina.....	382

5 DE BEIRAS

Coimbra.....	392
<i>Een kunst- en studiecentrum</i>	396
De Ru�nas de Con�mbriga.....	409
De Serra da Lous�.....	412
Figueira da Foz.....	414
Het Mata do Bu�aco.....	417
Aveiro.....	423
Viseu.....	431
Guarda.....	438
De Serra da Estrela.....	446
Castelo Branco.....	454

6 PORTO EN HET NOORDEN

Porto.....	462
<i>Van Portucale tot Porto</i>	464
Vila do Conde.....	492
De Vale do Douro.....	496
<i>De geschiedenis van de Douro</i> ...	498
Guimar�es.....	512
Braga.....	520
Barcelos.....	530
Viana do Castelo.....	534
Caminha.....	540
Valen�a do Minho.....	544
Ponte de Lima.....	546
Parque Nacional da Peneda-Ger�s.....	550
De Alto Vale do Rio C�vado.....	557
Chaves.....	561
Bragan�a.....	564
Mirandela.....	569
Miranda do Douro.....	571
Parque Arqueol�gico do Vale do C�a.....	575
<i>De rotstekeningen van de C�a</i>	576

Register	582
Kaarten en plattegronden	597
Woordenlijst	binnenzijde omslag

Voor het vertrek

Klimaat

Portugal heeft een **vrij zacht klimaat** met gemiddeld 220 dagen zon per jaar. Het noorden is kouder dan het zuiden en vooral in de regio Trás-os-Montes kan de winter heel streng zijn. Voor een rondreis door het hele land zijn het voor- en najaar het meest geschikt.

 Het Meteorologische Instituut: www.ipma.pt.

Lente – In deze periode zijn de huizen opgefleurd met bloemen en hullen de landschappen zich in het groen. Het is een prima seizoen om het **zuiden** te bezoeken, omdat het dan nog niet te heet is en minder druk is in de Algarve. April is aantrekkelijk vanwege de plechtigheden van de Semana Santa (Goede Week) en de vele folkloristische evenementen.

Zomer – Het binnenland is dan dor en heet, maar aan de kust waait een verkoelende bries. Er vinden nogal wat *romarias*, festivals en sportwedstrijden plaats. Dit is de ideale periode voor een strandvakantie. De gemiddelde temperatuur is dan 20 °C in Porto, 26 °C in Lissabon, 29 °C in Évora en 28 °C in Faro. De gemiddelde zeewatertemperatuur is 16/19 °C aan de westkust en 21/23 °C aan de kust van de Algarve.

Herfst – Vooral het noorden van het land, met zijn kastanjabomen en wijngaarden, krijgt prachtige herfsttinten. Tijdens de druivenoogst, van half september tot half oktober, bruist het in het dal van de Douro van de activiteiten. Dit is het beste seizoen om de Minho en Trás-os-Montes te bezoeken. Gemiddelde temperaturen in die regio's zijn respectievelijk 13 °C en 8 °C (tussen oktober en december).

Winter – De **Algarve**, waar je kunt zwemmen van maart tot november (18 °C, zeewater 17 °C), de Costa do Estoril (17 °C, zeewater 16 °C) en vooral Madeira (zee en atmosfeer 21 °C) hebben zachte, zonnige winters. De amandelbomen in de Algarve, die rond eind januari bloeien, geven het landschap een heel andere aanblik. Wintersport is mogelijk in de Serra da Estrela.

KLEDINGADVIES

's **Zomers** lichte kleding en wat warme truien of vesten voor de avonden die in hoger gelegen gebieden en in het noorden wat koeler zijn. Wilt u van het strand genieten, neem dan vooral een zonnebril, zonnehoed of petje mee. In de **herfst** en in de **lente** kan regenkleding soms nodig zijn. In de **winter** kan het koud zijn, zeker in het binnenland; in eenvoudige pensions en hotels ontbreekt het soms aan een goede verwarming. En voor het hele jaar geldt: neem altijd een paar goede wandelschoenen mee, zeker als u naar Lissabon gaat.

Nuttige adressen

 Toeristenbureaus in Portugal: zie 'Wat is er te doen?', blz. 29.

CULTURELE CENTRA EN BOEKHANDELS

Livraria Orfeu – Willem de Zwijgerstraat 43 - 1000 Brussel - ☎ 02 735 00 77 - <http://orfeu.blogs.sapo.pt/>. Dé Portugese boekwinkel in België: Portugese kranten, tijdschriften, boeken, naast muziek en sieraden.

Instituto Camões e Fundação Calouste Gulbenkian – ‘Sala

Damião de Goes’, Guldenvlieslaan 55 - 1060 Brussel - www.gulbenkian.pt - ☎ 02 533 07 00.

Centro Cultural Holanda-

Portugal-Brasil – Weimarstraat 113 - 2562 GT Den Haag - ☎ 06 45 55 42 95 - www.centrocultural.nl.

Quetzal Boekencentrum –

Reestraat 24 - 1016 DN Amsterdam - ☎ 020 620 15 74 - www.quetzalboek.nl - Bestelling van Portugese en Spaanse boeken.

Interglobe, Vinkenburgerstraat 7, 3512 AA Utrecht - 030 234 0401 - www.interglobetravel.nl - Specialist in reisgidsen, landkaarten, plattegronden en vogelgidsen.

AMBASSADES VAN PORTUGAL

Den Haag – Bazarstraat 21, 2518 AG Den Haag - ☎ 070 36 30 217, e-mail: info@portembassy.nl.

Brussel – Guldenvlieslaan 55, 1060 Brussel - ☎ 02 533 07 00 - e-mail: ambassade.portugal@skynet.be.

📍 *Nederlandse en Belgische ambassades in Portugal: zie blz. 23.*

GESPECIALISEERDE TOUROPERATORS

📍 Zie ‘Naar Portugal’, blz. 15.

WEBSITES

Nogal wat websites bieden hulp bij de organisatie van de reis, het vinden van informatie en het verdiepen van de kennis over Portugal. Bijvoorbeeld:

www.visitportugal.com – Officiële website van het Portugese toeristenbureau met algemene reisinformatie, evenementenkalender, culturele agenda, enzovoort. Onder meer in het Nederlands.

portugal.startpagina.nl – Veel praktische informatie, onder meer over streken, reisbureaus, het weer en Portugese gerechten.

lissabon.startpagina.nl – Praktische informatie over Lissabon.

www.portugal.nu – Naar eigen zeggen een naslagwerk voor de reiziger naar Portugal.

portugal.start.be – Belgische site over Portugal.

www.ipmuseus.pt – Alle musea en culturele agenda’s van Portugal, praktische informatie en overzicht van de collecties (Portugees).

www.jnoticias.pt, **www.dn.pt**, **www.publico.pt** – Websites van de belangrijkste media (Portugees).

www.weeronline.nl – Weersverwachting voor Portugal en de belangrijkste Portugese steden (Nederlands).

www.paginasamarelas.pt – Portugese evenknie van de Gouden Gids (Engels en Portugees).

www.portugallmania.com – Een veelzijdige website (alleen in het Frans) met praktische informatie (nuttige telefoonnummers, kaarten en plattegronden) en inlichtingen over het weer, de taal, de verhalen.

www.portugal.org/tourism – Voor een Amerikaans publiek, maar met veel interessante links (in het Engels).

Per regio

Elk van de vijf regio’s heeft een website met informatie (in het Frans of Engels). Van noord naar zuid:

www.portoenorte.pt – Van Porto tot Bragança, de noordelijke regio.

www.turismodocentro.pt – Het midden van Portugal: Castelo Branco, Coimbra, Ria de Aveiro en Viseu.

www.visitlisboa.com – De hoofdstad met zijn omgeving en het dal van de Taag, tot aan Ribatejo en Setúbal.

www.visitalentejo.pt – Van Portalegre tot Beja via Évora, alle toeristische informatie over de Alentejo.

www.visitalgarve.pt – De Algarve, de zuidkust van Portugal met de daar gelegen badplaatsen.

vervallen buurten en aan de voorsteden om er hun films te draaien. Ze kiezen dus voor een omgekeerd decor en tonen een andere realiteit van de stad. Voorbeelden zijn Teresa Villaverde (*Os mutantes*), Pedro Costa (*No quarto da vanda*, met een duik in het leven van de drugsverslaafden van de arme wijk Fontainhas) of Bruno de Almeida, een in New York wonende Portugees (*The lovebirds*, over het emotionele doolhof dat Lissabon soms 's nachts is).

 Zie onze keuze uit films op blz. 34.

Muziek op het ritme van de fado

DE OORSPRONG

Er doen zeer veel theorieën de ronde over de oorsprong van de fado. Zo zou het een recitatief zijn dat is voortgekomen uit middeleeuwse troubadoursliederen, of een van oorsprong Moors of Afrikaans-Braziliaans lied. De Portugese fado is voor het eerst te horen aan het einde van de 18de eeuw in de vorm van een nostalgisch zeemanslied en de liederen van de vrouwen uit de volkswijk Mouraria in Lissabon. De fado ontstond aan het begin van de 19de eeuw, in een roerige historische periode, met de oorlogen van Napoleon en de onafhankelijkheidsstrijd van Brazilië. Deze omstandigheden zouden het suc-

ces verklaren van dit trieste lied dat het wispelturige lot bezingt. Het woord fado zou zijn afgeleid van het Latijnse *fatum*, dat noodlot betekent.

In 1820 wint de fado in Lissabon aan populariteit dankzij de zangeres **Maria Severa** en in 1833 gaan de eerste *casas de fado* open. Vanaf 1870 treedt de fado de wereld binnen van de aristocraten, die hun romantische gevoelens in deze liederen uiten. Aan het einde van de eeuw wordt de fado een literair genre waaraan grote dichters en schrijvers uit die tijd zich wagen. In romans wordt de *fadista* ten tonele gevoerd, een figuur die al drinkend veel rokerige fadobars bezoekt en de nostalgische melodieuze met halfdichte ogen beluistert. Begin twintigste eeuw wordt de fado gebruikt voor ideologische twisten.

INTERNATIONALE ERKENNING

Met haar weergaloze stem en uitstekende teksten bezorgt **Amália Rodrigues** het genre een naam buiten Portugal. Zij werd beschouwd als de grootste vertolkster van de fado die door haar internationale bekendheid kreeg en tot een symbool is geworden van Portugal en zijn *saudade*. Door uit het werk van de grootste dichters, met name Pessoa, te putten heeft zij de fado nieuw leven ingeblazen. In 1974, tijdens de Anjerrevolutie, verweet men haar dat ze banden had met de machthebbers. Zij sprak dat tegen maar werd toch aan de kant

MUZIEK, MUZIEK

Wat muziek betreft blijft het in Portugal niet beperkt tot de fado alleen. Er is een breed aanbod van allerlei genres, ook van over de grenzen (en oceanen). Door de hier wonende Braziliaanse, en met name Kaapverdiaanse gemeenschappen, en de band met Portugeessprekenden over de hele wereld, zijn er in Lissabon, en in mindere mate in Porto, allerlei activiteiten gericht op de muziekstijlen van de wereld. Bovendien zijn er festivals en muziekcentra met een hoogstaand uiteenlopend aanbod, vooral in Lissabon, met voor ieder wat wils: van klassiek, jazz en rock tot techno.

SAUDADE

'Smart die goeddoet, geluk dat pijn doet': zo omschreef Camões *saudade*. Het woord kan eigenlijk niet worden vertaald in andere talen en duidt een gevoel aan dat volgens velen de Portugese 'ziel' karakteriseert. De fado is de favoriete uitdrukking van de *saudade*, die 'eerst werd bezongen en dan werd bedacht', zoals de essayist Eduardo Lourenço beweert. De fado geeft uiting aan onbeantwoorde liefde, vertrek, scheiding, levensvragen, het niet te ontlopen noodlot. Dat lot en de smart die worden bezongen in de fado vertolken op volmaakte wijze de tegenstrijdigheid van de *saudade*: een vrolijke melancholie, een milde uitdrukking van pijn, en lijden dat het lot aanvaardt.

geschoven. In 1990 kende president Mário Soares haar de hoogste Portugese onderscheiding toe. In 1999 kreeg ze een nationale begrafenis en betuigde men haar unanimiteit alle eer.

Omdat de fado te veel werd geassocieerd met het obscurantisme van de dictatuur van Salazar, maakte het genre een crisis door en kreeg pas in de jaren negentig weer een nieuw elan. Diverse zangeressen trachtten de stijl te vernieuwen zonder met de traditie te breken: Cristina Branco, Mísia, Mariza, Katia Guerreiro, Bevinda, **Ana Moura** en ook **Teresa Salgueiro**, de zangeres van de groep *Madre Deus*. Enkelen van hen werken samen met het neusje van de zalm van de hedendaagse literatuur: Lúcia Jorge, José Saramago, António Lobo Antunes.

 Zie onze selectie van cd's op blz. 35.

UITVOERING VAN DE FADO

De zanger of *fadista*, vaak een vrouw, wordt begeleid door een of twee snaarinstrumenten. De *guitarra portuguesa*, met Carlos Paredes als een van de meest virtuozes spelers, is een Portugese gitaar die speciaal werd ontworpen om *fadistas* te begeleiden en om te bespelen als solo-instrument. Hij heeft, in tegenstelling tot de Spaanse gitaar, een ovale vorm en twaalf snaren in plaats van zes, waardoor er meer nuances en hogere tonen mogelijk zijn. De *fadista*

is veelal in het zwart gekleed en staat rechtop, met het hoofd naar achteren. De ogen zijn halfopen en de meestal lage stem is indrukwekkend.

Een aantal pogingen om vrolijke fado's te componeren met meer variatie in het ritme gaf de aanzet tot een moderne vorm, maar deze ontwikkeling wordt door sommige liefhebbers met lede ogen aangezien. De fado van Lissabon is nagenoeg zuiver en staat dicht bij het oorspronkelijke lied dan de fado uit Coimbra. Deze wordt uitsluitend vertolkt door mannen gehuld in grote, zwarte studentencapes en bezingt op traditionele wijze de avontuurtjes van studenten met vrouwen uit het volk.

LUISTEREN NAAR FADO

In Lissabon worden elke avond fadovoorstellingen gegeven in de fadobars in Alfama en de Bairro Alto. Helaas zijn veel van deze gelegenheden erg toeristisch geworden, waardoor de ziel van de fado deels verloren gaat. Maar met een beetje geluk komt u in een klein restaurant naast *fadistas* te zitten, die voor hun plezier zingen en anderen laten meegenieten.

 Wie meer wil weten over de fado kan een bezoek brengen aan de Casa-Museu Amália Rodrigues (zie blz. 148) en het Museu do Fado (zie blz. 135), in Lissabon. Zie het 'Adresboekje' van Lissabon voor het adres.

LISSABON EN OMGEVING

De schitterende kleine **kloostergang in Manuelstijl**, met oorspronkelijke veelkleurige azulejo's uit de 16de en 17de eeuw, leidt naar de eerste verdieping waar schitterende tegeltableaus zijn tentoongesteld met voorstellingen van dieren, veldslagen en taferelen uit het dagelijkse leven. Indrukwekkend zijn de weelderig ingerichte kapel van de H. Antonius en vooral de **kapittelzaal**★, eveneens rijkversierd, met aan het plafond geschilderde cassetten als omlijsting van 16de- en 17de-eeuwse schilderijen. De portretten van koning Johan III en diens echtgenote, Catharina van Oostenrijk, zijn waarschijnlijk van Cristóvão Lopes. Op de muren voorstellingen uit het leven van Christus. Bewonder ook het beroemde **panorama van Lissabon** van voor de aardbeving, een fraai 23 m lang tegeltableau van ongeveer 1300 blauw-witte azulejo's. In de overige zalen, waar soms tijdelijke tentoonstellingen worden gehouden, ziet u dat de tegelkunst nog springlevend is, zoals onder andere is te zien aan een aantal kunstwerken uit metrostations van bekende kunstenaars als Júlio Pomar en Vieira da Silva (zie blz. 72 en 78).

 Goed om te weten – Het café-restaurant van het museum heeft een patio met 'appetijtelijke' azulejo's van hammen, wild en andere etenswaren. Het is een heerlijk koel plekje om even uit te rusten.

 Als u meer wilt weten over de azulejo's kunt u blz. 75 tot 78 lezen van het hoofdstuk 'Kunst en architectuur' in het gedeelte 'Portugal onder de loep' van deze reisgids.

★ Chiado **Plattegrond V blz. 142**

 Route 4 in groen aangegeven op plattegrond V (blz. 142) - het is het vervolg van de route door de Baixa, beschreven op blz. 127 – Ga uit van ongeveer 2 uur.

De naam Chiado duidt niet alleen op de Largo do Chiado, maar op een voetgangersgebied met als belangrijkste straten de Rua do Carmo en de Rua Garrett die het Rossio met de Praça Luís de Camões verbinden.

In de nacht van 25 augustus 1988 verwoestte een reusachtige **brand** dit centrale deel van het oude Lissabon. Bij het verlaten van de Elevador de Santa Justa zijn de vier huizenblokken te zien die toen in vlammen opgingen. Hier waren vooral grote warenhuizen en oude winkels gevestigd, zoals Grandella, O Chiado en de theesalon Ferrari. Ruim tweeduizend mensen kwamen zonder werk te zitten. Direct na het drama gaf de gemeente de beroemde Portugese architect **Álvaro Siza** de opdracht voor de wederopbouw van de wijk. Deze kwam met een uitgesproken klassiek plan. De oude gebouwen werden geres- taureerd en er vestigden zich weer cafés met aangename patio's en smaak- volle winkels, zoals stijlvolle kledingboetieks. Aan het eind van de Rua Garrett bevindt zich de Armazens de Chiado, een nieuw winkelcentrum met onder meer de grootste faiencewinkel op het Iberisch Schiereiland. Daarnaast zijn in de wijk ook enkele boekhandels en oude winkels bewaard gebleven.

Loop van de Praça do Comércio door de Rua Aurea naar de lift van de Santa Justa.

★★ **Elevador de Santa Justa** **Plattegrond V VY**

Dag. 7.00-23.00 u ('s winters 7.00-22.00 u) - € 2,50 enkeltje (€ 5 retour met toegang tot het grote uitkijktplatform - gratis met de Pass 7 Colinas - korting met de Viva Viagem (zie 'Openbaar vervoer', blz. 178) - klein uitkijkpunt (€ 1,50).

Deze **liftoeren** werd in 1901 gebouwd door Raúl Mesnier de Ponsard, een Portugese ingenieur van Franse afkomst die door Eiffel was beïnvloed. Op het bovenste platform (32 m hoog) bevindt zich een café vanwaar men een mooi **uitzicht**★ heeft op het Rossio en de Baixa.

Verlaat de lift en loop rechtdoor naar de Largo do Carmo.

Het voormalige Convento Madre de Deus met daarin het Museu da Azulejo
J. Frumm / hemis.fr

1

★ **Museu Arqueológico da Igreja do Carmo** **Plattegrond V VY**

Largo do Carmo - tram 28E en bus 758 - ☎ 213 47 86 29 - dag. behalve zo 10.00-18.00 u (juni-sept. tot 19.00 u) - www.museuarqueologicodocarmo.pt - € 3,50 - Ga uit van een halfuur.

Van de **karmelietenkerk**, aan het eind van de 14de eeuw gebouwd door op-
perbevelhebber Nuno Álvares Pereira, is nadat de aardbeving van 1755 het
gewelf van het schip verwoestte, alleen een spookachtig geraamte in de open-
lucht overgebleven. Hier wordt nu de **verzameling van het archeologiemu-
seum** bewaard, waaronder aardewerk uit de bronstijd, marmeren bas-reliëfs,
Spaans-Moorse azulejo's, romaanse en gotische tombes (liggend beeld van
Fernão Sanches, bastaardzoon van koning Dinis I, en Nuno Álvares Pereira).
Deze kerk ligt aan een van de charmantste pleinen van Lissabon, de **Largo do
Carmo**, met eeuwenoude linden en jacaranda's en terrasjes die uitnodigen
tot een korte adempauze (zie 'Uit eten', *Leitaria Académica*, blz. 185).

Ga als u het museum verlaat linksaf de Calçada do Sacramento op.

★ **Rua Garrett** **Plattegrond V VY**

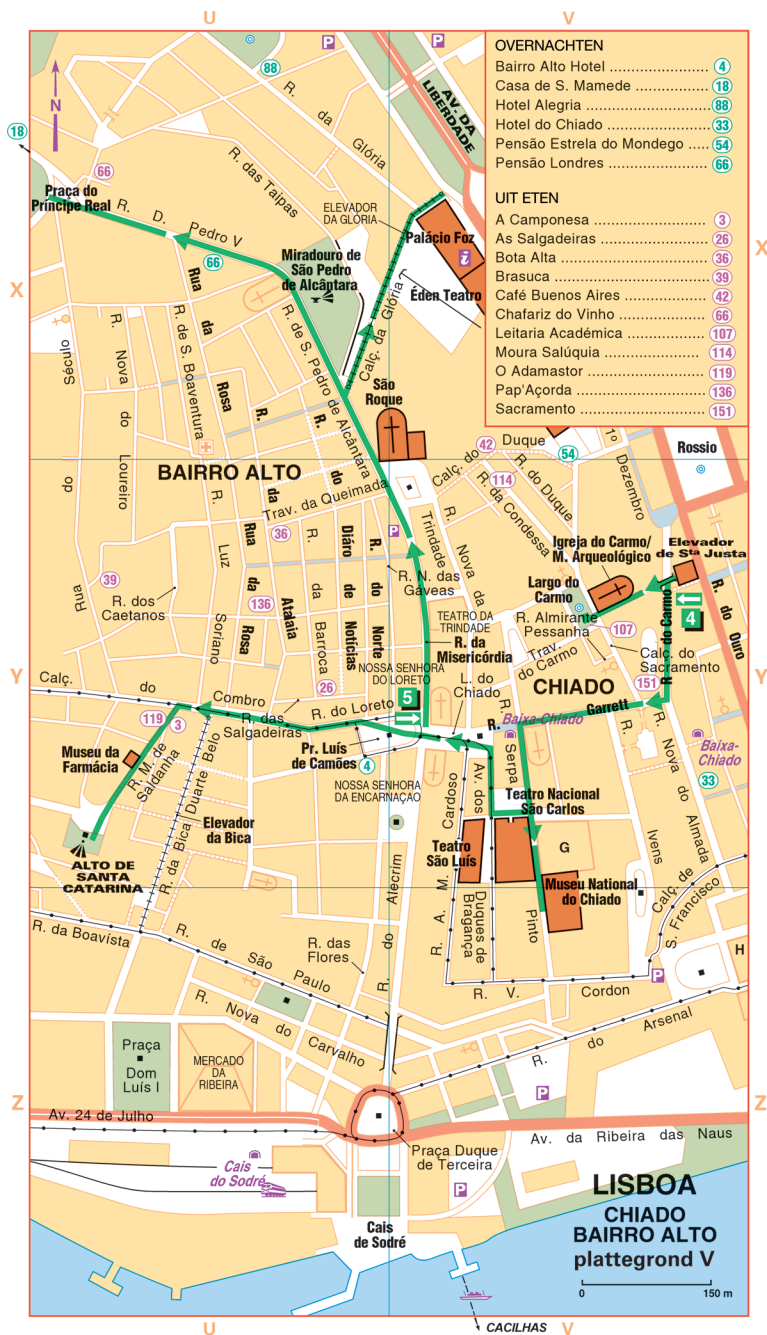
Net als in de **Rua do Carmo**, die van de Rua Garrett naar de voet van de Ele-
vador de Santa Justa loopt, staan in deze sierlijke straat winkels met oude
gevels, bekende boekhandels, banketbakkers en cafés, zoals het beroemde
A Brasileira (zie 'Een tussendoortje', blz. 189) waar de dichter Fernando Pessoa.
stamgast was. Sinds zijn honderdste geboortedag in 1988 is Pessoa terugge-
keerd in brons; hij zit in gedachten verzonken aan een tafeltje op het terras.
Ga vanaf de Rua Garrett linksaf de Rua Serpa Pinto op.

Teatro Nacional de São Carlos **Plattegrond V VY**

R. Serpa Pinto 9 - zie 'Theater', blz. 190.

Dit theater ligt in een rustig deel van de stad. Het werd gebouwd in 1793 in
neoclassicistische stijl en heeft een gevel die op het Teatro San Carlo in Napels
is geïnspireerd. Het programma bestaat uit klassieke concerten en balletuit-
voeringen. Aan de overkant werd Fernando Pessoa geboren.

LISSABON EN OMGEVING

★ **Museu Nacional do Chiado** **Plattegrond V ZV**

R. Serpa Pinto 4 - ☎ 213 43 21 48 - www.museuartecontemporanea.pt - dag. behalve ma 10.00-18.00 u - € 4,50 - Ga uit van 1 uur.

Dit voormalige klooster uit de 13de eeuw werd aan het eind van de 19de eeuw omgevormd tot koekjesfabriek. Sinds 1911 is dit het **museum van hedendaagse kunst (MNAC)**. Na de brand van 1988 is het herbouwd door de Franse architect Jean-Michel Wilmotte, die er een open ruimte van maakte met loopbruggen, waardoor de stenen structuur zichtbaar is. Op de eerste verdieping zijn nog vier broodovens te zien, overblijfselen van de vroegere fabriek. De vaste collectie (1850 tot heden) van schilderijen, beeldhouwwerken en tekeningen van belangrijkste Portugese kunstenaars van de 20ste eeuw en van avant-gardistische stromingen is te zien in wisseltentoonstellingen. Het **cafetaria** grenst aan een aangename tuin met beelden.

Loop de route terug en steek de Largo São Carlos over. Neem rechts de klimmende straat naar de Largo do Chiado en ga dan linksaf naar de Praça Luís de Camões.

Praça Luís de Camões **Plattegrond V U-VY**

Dit geplaveide plein met originele motieven en het standbeeld van de grote epische dichter, speelde een grote rol tijdens de Anjerrevolutie van 25 april 1974. Nadat de inwoners de kazerne aan de Largo do Carmo, waar zich de voorzitter van de Raad bevond, hadden overmeesterd, liepen zij in optocht voor de militairen in pantservoertuigen uit via de Chiado naar het plein om daar de vrijheid te vieren. Voor de aanleg van een ondergrondse parkeergarage moesten helaas enkele bomen sneuvelen. De gevels eromheen worden geleidelijk aan gerestaureerd. En overal rijden trams. Tijdens volksfeesten is het echter een ontmoetingsplaats. Aan de zuidkant, aan het einde van de steile **Rua do Alecrim** (rozemarijn) stroomt beneden de Taag.

De **Rua da Misericórdia** begint bij de Praça Luís de Camões en loopt naar de Bairro Alto (zie verderop) die in westelijke richting ligt.

Steek de Praça Luís de Camões over en volg de route van tram 28E door de Rua do Loreto.

De schilderachtige, levendige wijk **Bica** lijkt een hechte gemeenschap te zijn. De vreemde **Elevador da Bica**★, een soort kabeltreintje en een onwaarschijnlijk lyrisch voertuig, beklimt moedig de erg steile Calçada da Bica Grande.

Neem links de Rua Marechal Saldanha.

★ **Museu da Farmácia** **Plattegrond V UY**

R. Marechal Saldanha 1 - ☎ 213 40 06 80 - ma-vr 10.00-18.00; laatste za van de maand 14.00-18.00 u - € 5.

Het museum uit 1996, ondergebracht in een paleis uit de jaren 1870-1880, bezit ruim 14.000 voorwerpen van over de hele wereld: van Egyptische sarcophagen, Romeins aardewerk en Toscaanse potten tot Congolese beeldjes. Daarnaast zijn ook reconstructies van apotheken uit de 15de tot de 19de eeuw te zien, met een bijzondere 19de-eeuwse Chinese apotheek uit Macau die tot 1996 in gebruik bleef.

Alto de Santa Catarina★★ – Aan het eind van de straat. De rustige uitkijkplaats biedt schitterende vergezichten over de Taag, de dokken en de Ponte 25 de Abril, vooral aan het eind van de middag bij ondergaande zon. Hier staat ook het **beeld van Adamastor**, het zeemonster uit *Os Lusíadas* van Camões (zie blz. 55), de mythische reus die de 15de-eeuwse zeevaarders terroriseerde. Volgens de legende werd Adamastor verslagen door Bartolomeu Diaz, de eerste die om de Stormkaap voer, door koning Johan II 'Kaap de Goede Hoop' genoemd met het oog op de mogelijke doorvaart naar Indië.

De Alentejo 3

Michelin landenkaart 733

▶ ÉVORA★★★ EN RONDRIET 284

Ten noordoosten van Évora:

▶ VILA VIÇOSA★ 301

▶ ESTREMOZ★ 305

Ten noordoosten van Estremoz:

▶ PORTALEGRE EN RONDRIET IN DE SERRA DE SÃO MAMEDE★ 309

Ten oosten van Estremoz:

▶ ELVAS★ 319

Ten zuidoosten van Évora:

▶ MONSARAZ★★ 322

Ten zuiden van Évora:

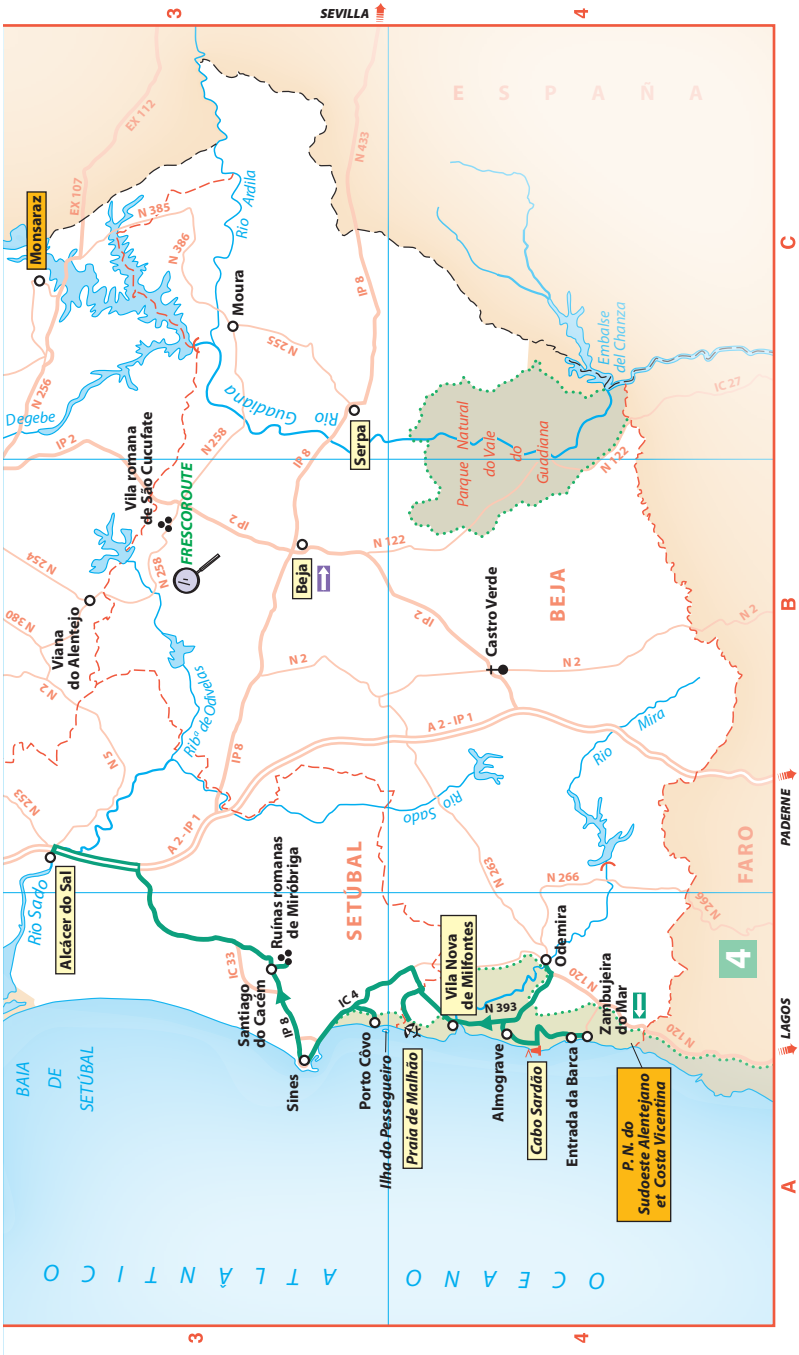
▶ BEJA★ 325

Aan de Atlantische kust:

▶ DE COSTA ALENTEJANO★ EN RONDRIET 332

De witte gevels van de Rua Direita, in de middeleeuwse stad Monsaraz

S. Frances / hemis.fr

Évora

57.073 inwoners – District Évora

ADRESBOEKJE: BLZ. 297

INLICHTINGEN

Toeristenbureau – B2 - Praça do Giraldo 73 - ☎ 266 77 70 71 - www2.cm-evora.pt/guiaturistico - dag. 9.00-19.00 u (18.00 u 's winters).

LIGGING

Regiokaart blz. 282-283 – Plattegrond blz. 288-289 – Detailkaart blz. 296 – Michelinkaart 733 Q6. Évora ligt ongeveer 140 km ten oosten van Lissabon, 99 km ten oosten van Sétubal, 80 km ten noorden van Beja, 102 km ten zuidwesten van Portalegre.

 Zie ook de rubriek 'Aankomst en vertrek' in het 'Adresboekje'.

PARKEREN

Parkeer buiten de stadsmuren, daar is het meestal gratis.

AANRADERS

De universiteit van Évora; de Romeinse tempel en de kathedraal; een lange wandeling door de straatjes van de oude stad; kasteel van Évoramonte.

PLANNING

U kunt de belangrijkste monumenten in een dag bekijken.

MET KINDEREN

De fresco's over de grote ontdekkingsreizen; in de omgeving: de route van de megalieten.

Évora, de hoofdstad van de Alentejo met haar middeleeuwse muren, lijkt wel rond een antieke acropolis gebouwd te zijn, boven op een heuvel en omringd door eindeloze olijfgaarden en tarwevelden. Wie hier komt raakt onwillekeurig onder de indruk van deze rustige, lieflijke stad, een van de mooiste van Portugal die bovendien op de Werelderfgoedlijst van Unesco staat. Een museumstad, dat wel, maar zonder dikdoenerij heeft Évora het erfgoed van het rijke verleden weten te bewaren: Romeinse tempel, Moorse patio's, renaissancepaleis, en de vele gotische kerken en kloosters die getuigen van het godsdienstige leven van weleer. Met al die oude bouwkundige schatten straalt het vreedzame Évora de betoverende sfeer uit van een Oosterse stad. In elke straat vindt u wel witgekalkte huizen, een paleis met Moorse bogen en tweelichtvensters, een tuin vol geraniums, een betegelde patio met de bijna bedwelmende geur van jasmijn. Wat een genot om door de kronkelende, nauwe straatjes te dwalen die poëtische namen dragen als: de steeg van de slechtgeschorene, de straat van de kleermaker van de gravin of het plein van de voedsters van de kardinaal.

Igreja de Santo Antão aan de Praça do Giraldo
R. Jduregui / age fotostock

Wandelen **Plattegrond blz. 288-289**

OUDE STAD

► *Route in groen aangegeven op de plattegrond (blz. 288-289), vanaf de Praça do Giraldo, midden in de oude stad – Reken op een dag.*

Praça do Giraldo B2

Dit grote plein vormt een levendig trefpunt midden in de stad. Aan één kant staan arcaden, aan de zuidkant verrijst het gebouw van de Bank van Portugal en aan de noordkant de Igreja de Santo Antão. In het midden prijkt een marmeren fontein (18de eeuw) van Afonso Álvares, daar waar ooit een Romeinse triomfboog stond.

Loop rechts langs de Igreja de Santo Antão en ga rechtsaf de Rua Nova in.

‘Caixa de Água’ da Rua Nova B1

Hoek Rua Nova en Travessa de Sertorio.

Deze **‘waterbak’** in renaissancestijl met Toscaanse zuilen werd in 1536 gebouwd door de architect van het aquaduct, Francisco de Arruda. Het water van het aquaduct werd hier opgevangen en over de stad verdeeld.

Keer terug naar de Praça do Giraldo en neem links de Rua 5 de Outubro.

Rua 5 de Outubro B1-2

De smalle straat is autovrij en loopt omhoog naar de kathedraal. Hij staat vol huizen met smeedijzeren balkons en winkeltjes met kunstnijverheid. Bekijk op nr. 28 de **nis** met azulejo's, die werd gebouwd om God te danken voor het feit dat de stad gespaard bleef van de aardbeving die in 1755 Lissabon verwoestte. *Blijf de Rua 5 de Outubro volgen.*

★★ **Sé (Kathedraal) B1**

Largo Marquês de Marialva - ☎ 266 75 93 30 - kerk 9.00-12.30, 14.00-17.00 u - museum en toren dag. behalve ma 9.00-11.30, 14.00-16.00 u - alleen de kerk: € 1,50;

De welvarende jaren

Évora was in de Romeinse tijd een bloeiende stad, maar raakte in verval onder de Visigoten. In 715 werd Évora veroverd door de Moren. Tijdens de ruim vier eeuwen Arabische overheersing groeide het stadje uit tot een belangrijk centrum voor landbouw en handel, rond een kasteel en moskee.

GERALDO SEMPAVOR

In de 12de eeuw raken de Moren verwickeld in interne conflicten, en de christenen onder aanvoering van Alfonso Henriques ruiken hun kans. Een van hen, Geraldo Sempavor ('Gerard Zonder Vrees'), wint het vertrouwen van de Moorse koning van Évora en voert een gedurfde verrassingsaanval uit: in september 1165 overrompelt hij 's nachts een uitkijktoren aan de noordwestkant van de stad. Het opgeschrikte Moorse garnizoen haast zich naar de toren. Geraldo Sempavor snelt terug naar zijn wapenbroeders en overmeestert de stad, die daardoor onder heerschappij van koning Alfonso Henriques komt.

CENTRUM VOOR HUMANISME

Vanaf eind 12de eeuw wordt Évora de favoriete hoofdstad van de Portugese vorsten. De 15de en 16de eeuw vormen een buitengewone bloeiperiode. Met het hof arriveert ook een stoet van kunstenaars en geleerden, zoals de humanisten Garcia en André de Resende, kroniekschrijver Duarte Galvão, de grondlegger van het Portugese theater Gil Vicente, beeldhouwer Nicolas Chantereine en de schilders Cristóvão de Figueiredo en Gregório Lopes. Overal verschijnen paleizen en kloosters in de renaissance- of de Manuelstijl; de Moorse sierkunst wordt door enkele architecten in ere hersteld en er ontstaat een Portugees-Moorse mengstijl. In 1559 stichten de jezuïeten een universiteit op initiatief van kardinaal-mecenas dom Henrique, de latere koning Hendrik I. In 1580 wordt Portugal echter ingelijfd bij Spanje, en Évora verzwakt. Ondanks de opstand van 1637, die leidt tot het herstel van de Portugese onafhankelijkheid, kan de stad haar roem van weleer niet hervinden. De genadeklap volgt in 1759, wanneer markies De Pombal de jezuïeten verjaagt en de universiteit opheft. Évora zakt weg in een eeuwenlange diepe slaap.

Nu vormt Évora, de hoofdstad van de Alentejo, een belangrijk agrarisch centrum en de thuisbasis van een aantal industrieën en landbouwgerelateerde ambachten (kurk, wollen tapijten, leer, beschilderde meubels). Met achtduizend studenten is ook de universitaire roeping hersteld. En de toevloed van toeristen zorgt voor heel wat bedrijvigheid.

DE VESTINGWERKEN

Van de drie muren die Évora achtereenvolgens beschermden, zijn flink wat resten bewaard. Tussen het paço dos Duques de Cadaval en het paço dos Condes de Basta staan resten van een Romeinse muur (1ste eeuw), door de Visigoten (7de eeuw) versterkt. De middeleeuwse muur (14de eeuw) bakent de stad af aan de west- en noordkant; voor een goed beeld volgt u de lanen langs de muur in noordelijke richting, tussen de Portas de Raimuno en de Portas de Machede. De 17de-eeuwse versterkingen in Vaubanstijl grenzen aan het stadspark in het zuiden van de stad.

combinatiekaartjes: kerk en kloostergang € 2,50; kerk, toren en kloostergang € 3,50; kerk en museum € 4; kerk, kloostergang, toren en museum € 4,50 (verkoop combinatiekaartjes tot 30 min. voor sluitingstijd).

De kathedraal is op het einde van de 12de eeuw en in de 13de eeuw in een gotische overgangsstijl gebouwd. Er zijn nog romaanse elementen zichtbaar.

Buitenkant – De nogal sobere granietgevel wordt geflankeerd door twee massieve torens met kegelvormige spitsen (16de eeuw). Rond de rechterspits zitten diverse siertorentjes die lijken op die van de romaanse lantaarntoren boven de kruising, die de vorm van een dennenappel heeft en is gebouwd in de stijl van de Saintonge. De muren van het schip en de zijbeuken zijn voorzien van kantelen.

Het westportaal is versierd met beelden van de apostelen op consoles, vermoedelijk eind 13de eeuw gemaakt door in Frankrijk opgeleide kunstenaars.

Interieur★ – Het opvallend grote middenschip heeft een spitstongewelf en een sierlijk triforium. In het barokaltaar links staat een polychroom stenen beeld (15de eeuw) van de zwangere Maria. Aan de andere kant staat een verguld houten beeld (16de eeuw) van de engel Gabriël, dat wordt toegeschreven aan Olivier van Gent.

De fraaie achthoekige **koepel**★ op trompen overspant de kruising; bovenin hangt een kroonluchter. De kruisarmen worden verlicht door twee gotische roosvensters, met links de morgenster en rechts de mystieke roos. Het renaissanceportaal van de kapel in de linkerkerkarm is versierd met een marmeren sculptuur van Nicolas Chantereine. In de rechterkerkarm staat de tombe van de humanist André de Resende (16de eeuw).

Het koor is in de 18de eeuw herbouwd door Friedrich Ludwig, de architect van het kloostercomplex van Mafra.

Toren – Als u de 106 treden van de kerktoren beklommen heeft, wordt u beloond met de mooie gekruiste spitsbogen van de lantaarntoren en het weidse uitzicht over de oude stad.

Koorbanken★ – De eikenhouten koorbanken in het *coro alto* (hoogkoor) zijn in de renaissance gemaakt door Antwerpse kunstenaars en versierd met religieuze en profane motieven. Op de onderste panelen staan taferelen uit het dagelijks boerenleven (oogsten, varkensslacht, schapen scheren). Halverwege de middag is de lichtinval prachtig.

Het grote renaissanceorgel (1562) wordt beschouwd als het oudste van Europa.

Museum★ – Hier worden priester gewaden en een rijke collectie kerkelijk edelsmeedwerk getoond, waaronder een magnifieke **schrijnmadonna**★★ van ivoor, een bijzonder verfijnd Frans kunstwerk uit de 13de eeuw. Tevens te zien is het 17de-eeuwse **Cruz-Relicário do Santo Lenho**★ van verguld zilver en gepolychromeerd email, versierd met 1426 edelstenen. Het museum bevat ook schilderijen uit de 15de, 16de en 18de eeuw.

Kloostergang★ – De gotische kloostergang is gebouwd tussen 1322 en 1340 en ziet er tamelijk massief uit, wat wordt benadrukt door het strenge graniet. De ronde vensters met rayonnant maaswerk zorgen voor een beetje sierlijkheid. Op elke hoek prijkt een evangelistenbeeld. U heeft een mooi uitzicht op de romaanse klokkentoren vanuit de zuidwesthoek.

In een zijkapel staan de 14de-eeuwse tombe van de bisschop die de kathedraal stichtte, een beeld van de engel Gabriël en een gepolychromeerd Mariabeeld, dat door zijn scheve heupstand Franse invloeden verradt. Het terras van de kloostergang is bereikbaar via trappen in de hoeken en biedt een mooi **uitzicht** op Évora.

Ga na het verlaten van de kathedraal rechtsaf en steek het plein over.

Vertaling	Bep Fontijn
Eindredactie	Karin Evers
Opmaak	Jan Bos, Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Shutterstock – Zebra0209
Oorspronkelijke titel	Portugal
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Anne Teffo (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Florence Dyan, Marie Perchat
Redactie	Célia Bénisty, Philippe Bourget, Séverine Cachat, Tiphaine Cariou, Mélanie Cornière, Françoise Dupont, Michel Fonovich, Alexandra Forterre, Serge Guillot, Emmanuelle Lepetit, Valérie Minet, Marie Perchat, Jérôme Saglio
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan
Omslagontwerp	Keppie&Keppie, Varsenare
Cartografie	Stéphane Anton, Michèle Cana, Denis Rasse, Apex Cartographie
Met dank aan	Didier Broussard, Maria Gaspar, Pascal Tisserand

© Michelin, Nederlandse tekst Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2014

© Cartografie: Michelin

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Papiermolen 14-24
NL-3994 DK Houten
degroenereisgids@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2014/45/348 - NUR 512
ISBN 978 94 014 1176 9

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.